

Aşka adanan bir yaşam

Oldukça içine kapalı bir çocuktü Selçuk. Garip bir şekilde acı çekiyordu. Sevginin içinde yaşadığını biliyor, ama yine de o acıyı hissediyordu. Sohbet ettiği insanlar babasının arkadaşlarıydı. Küçük bir balkonu vardı evlerinin ve yaz aylarında o balkona bir kilim serer, yıldızlara bakar, öylece otururdu. Halide Hanım farkındaydı bu garip bir şekilde içe dönüklüğün. Korkuyordu. Bir gün korktuğu başına geldi. Talat Bey eve geldiğinde, bilinmez neden, öfkeliydi o gün. Çatacak bir yer anyor gibiydi. Buldu da aradığını. Sehpanın üzeri tozluymdu. Selçuk'a çıkıştı: "Buramın tozu niye alınmamış". Selçuk hemen bir bez bulup sehpayı silmeye başladı. Bu kez toz alış şeklini beğenmedi Talat Bey. "Böyle toz mu alınır" dedi, "Ne kadar iyi öğrenci olursan ol bunları bilmeden bir şey olamazsın". Toz kondurmadığı, gözünde büyüttüğü babasının bu sözlerine kırılmıştı Selçuk. Balkı düğme yutup intihara kalkıştığında on yaşındaydı.

Piyanoya ilgi

Belki de ortaokuldaki müzik hocasının etkisiyle Batı müziğine bağlandı. O yıllarda radyoda günde on beş dakika Batı müziği yayını yapıldı. Selçuk da sinemaya ya da başka bir eğlenceye gitmez, o programı dinlerdi. İdil Biret'i, Suna Kan'ın dinledikçe kendinden geçer, hüngür hüngür ağlardı. Eğer konsere rağmen sinemaya giderse, bu ya Mozart'ın ya da Chopin'in hayatını anlatan filmler oynatıldığı içindi. Bir piyanosu olsun istedi. Fiyatlarına bakıldı, beş bin lira. Talat Bey, "Almam" dedi, "Gücümüz yetmez". Bu kez neden piyanom yok diye ağlamaya başladı.

Liseyi bitirdiğinde Hukuk Fakültesi'ne girdi Selçuk Baran. Dört yıl sonra bitirdiğinde sınıf üçüncüsüydü. Severe okudu, çünkü hukuğun kendisine başka bir kişilik kazandırdığını, sağlam bir düşünce disiplini sağladığını keşfetti. Artık genç bir kadını, ama sevgili yoktu. Erkeklerle arkadaşlığı yeğliyordu, çünkü tümü çok "boş" geliyordu ona. Hukuk Fakültesi'nden hocası, Berlin'de bir üniversitenin rektörü Prof. Huriç, fakülteyi bitirdiğinde bir teklifte bulundu Selçuk'a: "Sana burs verelim, Almanya'ya gel". Geri çevirmedi bu teklifi. Vapurla İtalya'ya, oradan da Almanya'ya gitti. Bir yıl içinde hem Almanca'nı ilerletti hem de Alman hukuku hakkında bilgi edindi.

Selçuk, Baran'la tanışıyor

Dönüşte yine önce İtalya'ya gitti. Oradan da bir vapurla Türkiye'ye hareket etti... Kalabalıklı vapur. Güvertede bir kişilik boş yer vardı. Oraya oturdu. Daha sağına soluna bakmaya fırsat bulamamıştı ki yan masadaki hararetli tartışmanın içinde buldu kendini. Masadakiler edebiyat üzerine tartışıyor, 'klasik'le 'yeni' arasındaki tercihlerini sıralıyorlardı. Selçuk da katıldı tartışmaya. O Rus romancıları seviyordu. Karşısındaki hararetli tartışmacı ise Emile Zola ve Balzac'ı. Yeni edebiyatı bilmiyor, bilmek de istemiyordu. Ayhan Baran'dı bu adam. İtalya'da bir konser vermiş, geri dönüyordu.

Bu tanışıklık Ankara'ya dönüşte, Baran'ın Selçuk'a Balzac ve Zola'nın kitaplarını getirmesiyle sürdü. Sık sık buluşuyor, sinemaya ya da tiyatroya gidiyor, geziyorlardı. "Size bir şey söylemek istiyorum" diyordu Baran "Ama nasil, bilmiyorum". Söyleyemedi de. Selçuk başkalarından duydu, Ayhan Baran kendisinden yirmi yaş büyük bir kadınla ev-

gölgeyi seçen kadınlar

► Ayhan Baran'la otuz yıl beraber olan Selçuk, son on yıldaki sorunlara karşın hep korudu aşkını. Belki de gençliğinde kendisine verdiği sözü tutma adınaydı bu koruma. İki şey istemişti hayattan: Müzisyen olmak ve aşk. Müzisyen olamamış, ama müziğin içinde bir adamla evlenmişti. Üstelik âşıktı.

► Sahi, aşk neydi? Kendini bütünüyle vermek ve her şeyi bölüşmek. Ama olmadı. Sonunda o ve Ayhan Baran kendi yaptıkları çocukları bölüşemedi. Ya şimdi? İkisi Türk Dil Kurumu ve Sait Faik Hikaye ödülü, ikisi de mansiyon kazanan sekiz kitabından sonra artık yazmıyor Selçuk Baran. Nedenini, "Türk okuyucusuna bir türlü ulaşamamam" diye açıklıyor.

liydi. Ama artık iş isten geçmişti. Arkadaşlık aşka dönüşmüş, hep "Büyük bir aşk yaşamak istiyorum" diyen Selçuk, isteğine kavuşmuştu. Halide Hanım, sevindi kızının âşik oluşuna. Baran'ın evli olduğunu öğrenince de acılandı. Arkadaşlıklarını sırasında tanışmıştı damat adayıyla. Ayhan Baran, Selçuk'la annesini Ankara Opera'sında bir konsere davet etmişti. Baran söylemeye başladığında Halide Hanım kızının elini tutup, "Bu başka bir şey" demmişti.

Bir yıl kadar sonra, yani bin dokuz yüz elili altıda Ayhan Baran karısından boşanıp Selçuk'a evlenme teklif etti. Ayhan Baran'ı radyoda dinlediği bağlamaçılardan biri sanan anneanne "Böyleleriyle evlenir mi" diye karşı çıktı. Halide Hanım sevinçliydi. Kızına bir piyano alamadığı için duyduğu azaptan operacı damadı kurtaracaktı onu.

Evlendiler. Mutluydu Selçuk. Almanya'dan döner dönmez girdiği Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'ndeki işini bıraktı. Birlikte üç aylığına Almanya'ya gittiler. Paraları çok azdı, ama eğleniyor, sinemaya gidiyorlardı. Ayhan Baran'ın birkaç angajman yapacağını düşünüyorlardı. Olmadı, geri döndüler. Daha evlilikleri birinci yılını dolduramamıştı ki Aida doğdu. İkinci yılda ölümle yüzyüze geldiler. Ayhan Baran'a kanser tanısı konuldu. Daha başlangıç safhasındaydı, ama lenfe sıçrama tehlikesi vardı. Bu, kendisin-

den saklandı. Selçuk öylesine mutluydu ki "Geçer" diye düşünüyordu, "Allah bize böyle bir kötülük yapmaz". Ama yine de korkuyordu. Bu yüzden Aida'nın doğumundan sonra boşluk duyup geri döndüğü Enstitü'den ikinci kez ayrılmak istedi. Müdüre çıkıp, "Kocam kanser" dedi "Benim yerime başkasını alın işe. Ben onunla birlikte Almanya'ya gideceğim. Mümkün olduğunca onunla birlikte olmak istiyorum". O tarihte Kültür Ba-

ağırılıyor ya da kendisi bir yerlere konuk oluyor, konserlere gidiyordu. Bütün uğraşlarına karşın kafasında bir yerlerdeydi yazarlık. Hep Türkiye gibi ülkelerde insan kırkından sonra yazmalı diye düşünürdü ya işte yaşı kemale eriyordu.

Yazarlığa adım

İlk öyküsünü yazdığında otuz altısına yeni girmişti. Evde yazması zordu. Ev işleri, çocuklar ve gelen gidenler... İşyeri, yazmak için en uygun yeri. Herkes gittikten sonra büroda kalıyor, yazıyordu. Cumartesi günleri de geliyor, yazmayı bıraktığı yerden sürdürüyordu. İyi de, yazdıklarının edebi yönünü kim ölçecek? Ya Seden Karadayı'ya okuyordu ya da Veyis İrmak'a. "Ben sana yalan söyler miyim" diyordu İrmak, yürek-

lendirici bir sesle, "Sen yazmalısın". İnsan yazı yazacaksa tek başına olmalıydı. Ayhan Baran piyano çalıyordu bir köşede, Selçuk da öykü yazıyordu daktilosunda. Daha sitem etmeden ilk uyarıyı kardeşinden aldı: "Madem kadınsın, bulaşık da yıkayacaksın, yemek de yapacaksın". Öyle de yaptı Selçuk. Yemek, bulaşık, çocuklar... Severe yapılan şeyler kolay geliyordu, ama yine de bunaldı bu yoğunluktan Selçuk. Ayhan Baran, Selçuk'un yazma düşüncesini biliyor, ama yazar olacağını ummuyordu. Daha öyküler ortaya çıkmadan birlikte gittikleri davetlerde, çok defa Selçuk'a yöneltilen "Siz ne iş yapı-

Ayhan Baran kimdir?

1929 yılında Ankara'da doğdu. Ankara Devlet Konservatuvarı Opera Yüksek Bölümü'nü bitirdi. 1951-1987 yılları arasında Ankara Devlet Operası'nda solist olarak görev aldı. 1972-74 yıllarında da başrejisörlük yaptı. Yurt içinde ve dışında kırkı aşkın operada yer aldı, birçok resital ve orkestra eşlikli konser verdi. Baran'ın resim ve heykel çalışmaları da bulunuyor.

kanlığı Ayhan Baran'ı görgü ve bilgisini arttırması için bir yıllığına Almanya'ya gönderme kararı almıştı.

Selçuk, Aida'yı annesine bırakıp ona bu yolculuğunda eşlik etti. Neyse ki önüne geçildi hastalığın. Üçüncü ayın sonunda Selçuk, Ayhan Baran'ı Almanya'da bırakıp Ankara'ya döndü. Bir dost olan enstitü müdürü işine son vermediği gibi maaşını da Almanya'ya göndermişti.

On yıl sürecek olan bu işine üçüncü kez başladı. Bir yıl sonra ikinci kızını, Işık'ı doğurdu Selçuk. Çocuklarına, bitişik apartmanda oturan annesi bakıyordu. O ise ya gelen yabancı konukları

Selçuk'un yazdıklarını hiç okumadı Ayhan Baran, ama desteğini de eksiltmedi. O, kadının çalışmasından yanaydı. "Yaz" diyordu. Adını unuttuğu ilk öyküsü, 1968'te Yeditepe'de yayımlandı Selçuk'un. İlk kitabı ise 1972'de.

yorsunuz" sorusunu ondan önce yanıtlayıp "Yazar" demişti. Şimdi ise tedirgindi. O belki dünyada tek şansıydı, ama yaratıcılık ayrı bir şeydi. Bir yandan hoşuna gidiyordu karısının yazar olması, bir yandan da zedelendiğini hissediyordu. Bütün bunlar söze dökülüyordu, ama hissediliyordu. Daha doğrusu hissettiriliyordu.

Ayhan Baran'dan yazıya destek

Selçuk'un yazdıklarını hiç okumadı Ayhan Baran, ama desteğini de eksiltmedi. Tedirginliği de kısa sürede attı üzerinden. Artık daktilo sesleri duyuluyordu evde. O, kadının çalışmasından yanaydı. "Yaz" demeye başladı. Salt, Selçuk yazabilsin diye bulaşıkla yıkıyordu. Yemekmiş, ütüymüş, çamaşırmiş, umursamıyordu. Adını unuttuğu ilk öyküsü, 1968'te Yeditepe'de yayımlandı Selçuk'un. İlk kitabı ise 1972'de. Daha evliliklerinin üçüncü yılında bir başka kadın girdi Ayhan Baran'ın hayatına. Onu diğerleri izledi. Sesini çıkarmadı Selçuk Baran, hiç yüzlemedi de.

Birlikte konserlere gidilmez oldu. Ayhan Baran yurtiçinde de, dışıda da konser vermeye bir başına gitmeyi yeğledi. Kendine dönük bir insandı ve egosu güçlüydü. Belki de bu yüzden çocukluklarında ilişki kurmakta zorlanmadığı Aida ile Işık'la büyüdüklerinde sorunlar çıkmaya başladı. Kızlarının bütün taleplerini geri çevirdi. Onlara kendi kişiliklerini oluşturma, yaşamlarını kurma hakkı tanımadı. Selçuk da kızlarıyla kocası arasında kaldı. Kızları onu suçladılar, "Yumuşaksın ona karşı" dediler.

Müzik ve aşk özlemi

Otuz yıllık beraberlikleri de, son on yılında kağıt üzerinde bir anlaşmaydı artık. Selçuk hep korudu aşkını. Belki de gençliğinde kendisine verdiği sözü tutma adınaydı bu koruma. İki şey istemişti hayatı: Müzisyen olmak ve aşk. Müzisyen olamamış, ama müziğin içinde bir adamla evlenmişti. Üstelik âşıktı. İlişkisi de bu yüzden sonlamaydı. İstedik ki giderrek daha yıpratıcı hale gelen Ayhan Baran koysun noktayı.

İstediyi oldu. Evlilik bir burjuva müessesesi ve kuralları işlerle yürüyor. Bunun farkına vardı Selçuk. Hiç kurallı yoktu. Aşk olunca her şey biter sanıyordu. Bu yüzden de boyun eğdi. Zafarın farkındaydı, ama insanları özgür olmalı diye düşünüyordu. Ayhan da başka kadınlar olmadan yapamıyorsa, olmaliydi o kadınlar.

1986'da bir kez daha deneme karar aldılar. Eski tatları, eski kokuları ve aşkı yakalamak adına kentlerini bırakıp İstanbul'a yerleştiler.

Üçüncü ayda Ayhan Baran bir başka kadına âşik oldu. Onunla evlenmek istedi ve Selçuk'tan ayrıldı. Sevgisiyle evlendi, ama bu ilişki ancak üç yıl dayanabildi.

Okura ulaşamayan yazar

Bütün bu süre içinde Selçuk Baran'ın hayatına başka erkekler girmemi? Girdi, ama hep dostluklarını yaşadı o. Çok sevmek ve çok şeyi paylaşmak. Bunu aradı ve değer verdi.

Ayhan Baran'ın yeni eşine de açıldı bu sevgisi. Dostluğun içine onu da aldı. Ama yine de o on yıllık süre yaralar açtı Selçuk Baran'da. Hep geriyeye düşüştüğünü hissetti. Yazarlığını etkilediğini de... Onun aşka ihtiyacı vardı ve yitirdiği de oyd.

Kendisinden yaşattığı da acıdan başka bir şey vermedi. Sahi, aşk neydi? Kendini bütünüyle vermek ve her şeyi bölüşmek. Ama olmadı. Sonunda o ve Ayhan Baran kendi yaptıkları çocukları bölüşemedi.

Ya şimdi? İkisi Türk Dil Kurumu ve Sait Faik Hikaye ödülü, ikisi de mansiyon kazanan sekiz kitabından sonra artık yazmıyor Selçuk Baran. Nedenini, "Türk okuyucusuna bir türlü ulaşamamam, bu yüzden de okunmamam" diye açıklıyor. Thomas Mann'ın bir sözünü arumsatıyor sonra da:

"Bir fikir veriminin etki yapabilmesi için eser sahibinin kişisel hayatıyla çağdaş neslin genel kaderi arasında gizli bir yakınlık, hatta eşitlik bulunmalıdır. Toplum, kendisinin, bir sanat eserini niçin şöhrate ulaştırdığını bilmez. Ama alkışının asıl sebebi, tartışılmayen bir şeydir, yakınlık duygusu!"

"Demek ki" diye sürdürüyor Baran, "Ben okuruma yakın olmayı beceremedim, bu yüzden çekilmeyi yeğledim. Gerçi insan, başkaları için değil, kendisi için yazar. Ama kendim için yazdığım sekiz kitap, yalnız kendim için olacaksa, yeterlidir diyorum".

O hâlâ müteşekkir Ayhan Baran'a; esas isteğini, aşkı ona yaşattığı için... Bu dizinin önsözünde yanlış bilgilendenmeden dolay iki kitabıyla anılmasına üzgün. "Lütfen" diyor "Siz de beni biraz daha gölgeye itmeyin".

BITTİ